

HIV/AIDS SZŰRŐVIZSGÁLATOK JOGI SZABÁLYOZÁSA

Dr. Molnár Zsuzsanna

Dr. Dudás Mária

OEK Járványügyi osztály

JOGI SZABÁLYOZÁS - TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS I.

10/1985. (Eü.K.16.) EüM utasítással módosított 19/1966. (Eü. K. 15.) EüM utasítás a fertőző betegek bejelentéséről és nyilvántartásáról szóló Szabályzat kiadásáról (1985. szeptember 15-től volt hatályos)

Melléklet a 19/1966. (Eü. K. 15.) EüM utasításhoz

Szabályzat a fertőző betegek bejelentéséről és nyilvántartásáról

JELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG

1. § (1) A fertőző betegségek megelőzéséről és leküzdéséről szóló 3/1964. (X. 30.) EüM rendelet 9. §-a alapján és a Szabályzatban foglalt rendelkezések figyelembevételével a (2) bekezdésben felsorolt fertőző betegségek valamelyikében megbetegedett személyt be kell jelenteni és a (4) és (5) bekezdésben meghatározott esetekben ki kell jelenteni.

41. betegségként AIDS (acquired immune deficiency syndrome - szerzett immunhiányos tünetcsoport)

ELJÁRÁS

az AIDS vagy AIDS gyanús megbetegedés esetén

JOGI SZABÁLYOZÁS - TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS II.

Az 5/1988. (V.31.) SZEM rendelet kötelezővé tette a HIV vizsgálatot a biológiai donációkon (szerv, szövet, sejt, sperma, vér) kívül a következő - a HIV fertőzések terjesztésében potenciálisan jelentős szerepet játszó - lakosság-csoportokban:

- ✓ szexuális úton terjedő betegségben szenvedők,
- ✓ HIV pozitívok szexuális partnerei és azok, akiket potenciálisan fertőzhettek (pl. újszülöttjeik)
- ✓ prostituáltak,
- ✓ büntetés-végrehajtási intézetbe került elítéltek,
- ✓ javító-, nevelőintézeti fiatalok,
- ✓ intravénás kábítószer-élvezők.

EGYÉB JOGSZABÁLYOK I.

- ✓ **1997. ÉVI XLVII. TÖRVÉNY**
AZ egészségügyi és hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről
(utolsó módosítás hatályos: 2015. 01.01.)
- ✓ **1997. ÉVI CLIV. TÖRVÉNY**
az egészségügyről
(utolsó módosítás hatályos: 2015. 01. 30.)

EGYÉB JOGSZABÁLYOK II.

63/1997. (XII. 21.) NM rendelet a fertőző betegségek jelentésének rendjéről (a rendelet közeljövőbeli módosítása várható - elektronikus jelentés bevezetése)

Felváltotta: 1/2014. (I.16.) EMMI rendelet a fertőző betegségek jelentésének rendjéről

Hatályban van: 2014. 02.02.-től

2. sz. melléklet: A HIV-fertőzésre és az AIDS megbetegedésre vonatkozó, személyazonosító adatok nélkül, surveillance céljából gyűjtendő adatok köre

EGYÉB JOGSZABÁLYOK III.

18/1998. (VI. 3.) NM rendelet a fertőző betegségek és járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről (utolsó módosítás 2014.09.01.)

1. Általános rendelkezések 22§
2. 1. számú melléklete

AIDS/HIV fertőzés

KÖTELEZŐ HIV ELLENANYAG VIZSGÁLATOK I.

1997. ÉVI CLIV. TÖRVÉNY AZ EGÉSZSÉGÜGYRŐL

59. § (4) Az egészségügyi hatóság külön rendelkezése nélkül is **HIV ellenanyag vizsgálatnak köteles magát alávetni**, illetve ilyen célú vizsgálatot a levett vizsgálati anyagból eltűrni

a) az a személy, aki **foglalkozása, önkéntes munkavégzése keretében**, vagy jövedelemszerző tevékenysége során saját **vére vagy váladéka útján a vírust** más személynek **továbbadhatja**, illetve más személyek vérével és váladékával fertőződhet,

KÖTELEZŐ HIV ELLENANYAG VIZSGÁLATOK II.

1997. ÉVI CLIV. TÖRVÉNY AZ EGÉSZSÉGÜGYRŐL

- b) a **véradásra donorként jelentkező**, és a véradásban való részvételre alkalmas személy,
- c) **saját anyatejet** más számára adományozó nő,
- d) a **szerv-, szövetátültetés** céljából - élő személyből vagy halottból - eltávolított szervet, szövetet adományozó vagy a kivétel ellen életében tiltakozó nyilatkozatot nem tett személy,

KÖTELEZŐ HIV ELLENANYAG VIZSGÁLATOK III.

1997. ÉVI CLIV. TÖRVÉNY AZ EGÉSZSÉGÜGYRŐL

- e) nemi erkölcs elleni bűncselekmény, kábítószerrel való visszaélés, illetve személy elleni erőszakkal, vagy személyi sérülés okozásával elkövetett **bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, illetve vádolt** olyan személy, aki az elkövetés során a fertőződést átadhatta vagy fertőződhetett, továbbá az ilyen **bűncselekmény sértettje**, amennyiben a fertőződés kockázata fennáll,
- f) az e) pontban meghatározottakon kívül az a személy, akinek vizsgálatát a **bíróság** a fertőzés lehetőségének tisztázása érdekében **elrendelte**.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATA

A 27/2002. (VI. 28.) AB határozat

az 5/1988.(V.31.) SZEM rendeletet alkotmányellenesnek ítélte, és 2002. december 31-i hatállyal megsemmisítette.

„alapjogok közvetlen és jelentős korlátozása”

-

törvény szintű szabályozás

Új jogszabályok megalkotására volt szükség.

18/2002. (XII. 27.) ESzCsM RENDELET

„A SZERZETT IMMUNHIÁNYOS TÜNET-
CSOPORT KIALAKULÁSÁT OKOZÓ FERTŐZÉS
TERJEDÉSÉNEK MEGELŐZÉSE ÉRDEKÉBEN
SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEKRŐL ÉS A
SZŰRŐVIZSGÁLATOK ELVÉGZÉSÉNEK REND-
JÉRŐL”

A RENDELET 2003. JANUÁR 1-JÉVEL LÉPETT ÉLETBE.

UTOLSÓ MÓDOSÍTÁS: 11/2014 EMMI rendelettel

A RENDELET LEGÚJABB MÓDOSÍTÁSA 2014. JÚLIUS 1-JÉVEL
LÉPETT ÉLETBE

A RENDELET ALAPELVEI

A megelőzésnek elsősorban az érintettek **felvilágosításán** kell alapulnia,

az **önkéntesség elvén** nyugvó szűrő-vizsgálatokat ki kell terjeszteni,

a **szűrővizsgálatok** és a **tanácsadás** elvégzésére jogosult **intézmény-rendszert fejleszteni** kell.

A RENDELET LEGFONTOSABB ELEMEI

- ✓ kötelező szűrővizsgálatok
- ✓ önkéntes szűrővizsgálatok
- ✓ anonim szűrővizsgálatok
- ✓ gondozásba vétel szabályai
- ✓ szűrővizsgálat elvégzésének rendje
- ✓ szűrővizsgálatra jogosult laboratóriumok
- ✓ megerősítő vizsgálatokra jogosult laboratóriumok
- ✓ epidemiológiai adatgyűjtés

KÖTELEZŐ SZŰRŐVIZSGÁLAT

- ✓ olyan invazív beavatkozást végző egészségügyi dolgozónál, amely beavatkozást megerősített HIV-fertőzött egészségügyi dolgozó nem végezhet
- ✓ olyan személy, aki foglalkozása gyakorlása közben emberi vérrel, emberi ondóval vagy hüvelyváladékkal érintkezhet (foglalkozás-egészségügyi orvos, háziorvos dönt)
- ✓ prostituáltaknál orvosi igazolás kiállításához
- ✓ szövet-, szervátültetés esetén donornál
- ✓ véradók esetében
- ✓ tejet adó anyáknál
- ✓ a kezelőorvos a rendelkezésére álló ismeretek alapján szükségesnek érzi

ÖNKÉNTES SZŰRŐVIZSGÁLAT

**KIZÁRÓLAG AZ ÉRINTETT SZEMÉLY KÉRELMERE,
illetve
BELEEGYZÉSE ALAPJÁN VÉGEZHETŐ EL.**

(a kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervének kötelező szűrővizsgálat elrendelésére irányuló jogkörére vonatkozó rendelkezés [eü. tv. 59. § (2)] nem alkalmazható!)

KIKNEK KELL FELAJÁNLANI AZ ÖNKÉNTES SZŰRŐVIZSGÁLAT ELVÉGZÉSÉT ?

FOKOZOTT FERTŐZÉSI VESZÉLYNEK KITETT, DE KÖTELEZŐ SZŰRŐVIZSGÁLAT ALÁ NEM VONHATÓ SZEMÉLYEK:

- ✓ HIV-fertőzött személyek szexuális partnerei,
- ✓ szexuális úton terjedő aktív nemi betegségben szenvedők és azok szexuális partnerei,
- ✓ HIV-fertőzött anya vér szerinti gyermeke,
- ✓ a kábítószer nem orvosi rendelvény alapján intravénásan alkalmazó személyek, amennyiben törvényi felhatalmazás alapján nincsen helye a kötelezőségnek,
- ✓ kötelező szűrővizsgálat elvégzését indokoltá nem tévő bűncselekmény miatt büntetés-végrehajtási intézetben, rendőrségi fogdában, előzetes letartóztatásban lévő, szabadságvesztés büntetésüket, illetve javítóintézeti nevelésüket töltő személyek.

MESTERSÉGES MEGTERMÉKENYÍTÉSÉNél:

- A donortól vett sperma , illetve a más testébe történő beültetéshez embrió csak akkor használható fel, ha a spermadonor 6 hónapos időközzel aláveti magát két szűrővizsgálatnak
- Ha az embriót létrehozó személyek mindegyike 6 hónapos időközzel aláveti magát két szűrővizsgálatnak

és a szűrővizsgálatok negatív eredménnyel zárulnak.

ANONIM SZŰRŐVIZSGÁLAT I.

AZ ÖNKÉNTES SZŰRŐVIZSGÁLATOT AZ
ÉRINTETT SZEMÉLY A RENDELET
KERETEI KÖZÖTT
SZEMÉLYAZONOSSÁGÁNAK ELŐZETES
FELFEDÉSE NÉLKÜL IS IGÉNYBE VEHETI.

ANONIM SZŰRŐVIZSGÁLAT II.

Ingyenes anonim szűrővizsgálat elvégzésre, valamint a szűrővizsgálattal összefüggő tanácsadó tevékenységre

- ✓ a Kormányhivatalok által működtetett HIV/AIDS tanácsadók (OEK is ide értendő),
- ✓ a bőr- és nemibeteg gondozó intézetek,
- ✓ SE Bőr-Nemikórtani és Bőronkológiai Klinika STD centruma jogosult.

ANONIM SZŰRŐVIZSGÁLAT III.

Anonim szűrővizsgálat elvégzésre, valamint a szűrővizsgálattal összefüggő tanácsadó tevékenységre azon **egészségügyi szolgáltatók jogosultak**, akik

- ✓ a szűrővizsgálat céljából történő **vérvételhez**, az ahhoz kapcsolódó **tanácsadáshoz megfelelő működési engedéllyel** rendelkeznek, és
- ✓ biztosítani tudják a **megfelelő képzettséggel, tanácsadási gyakorlattal rendelkező egészségügyi dolgozók** állandó részvételét a tanácsadásban.

ANONIM SZŰRŐVIZSGÁLAT IV.

Az anonim módon levett mintát az első vérvétel alkalmával azonosítási jellel és számmal kell ellátni.

AZONOSÍTÁSI JEL:

A vizsgálandó személy által adott betű és/vagy számkombinációból álló jelsorozat.

AZONOSÍTÁSI SZÁM:

- ❖ A vérvételt végző egészségügyi szolgáltató működési engedélyének száma,
- ❖ a vérvétel dátuma,
- ❖ a vérvétel naptári nap szerinti sorszáma.

Az azonosító jelet és azonosítási számot az egészségügyi dokumentációban rögzíteni kell, valamint erről igazolást kell adni a kérelmezőnek.

POZITÍV EREDMÉNY ESETÉN A VÉRVÉTÉLT MEG KELL ISMÉTELNI VERIFIKÁLÁS CÉLJÁBÓL.

ANONIM SZŰRŐVIZSGÁLATOK V.

A SZŰRŐVIZSGÁLATOT VÉGZŐ ORVOSNAK TÁJÉKOZTATNIA
KELL A FERTŐZÖTT SZEMÉLYT

- ✓ gondozó orvosnál történő önkéntes megjelenés lehetőségéről
- ✓ gondozás elmaradásának kockázatáról (egyén, környezet)
- ✓ A gondozásba vételre illetékes egészségügyi szolgáltatókról, azok elérhetőségéről
- ✓ fel kell ajánlania a szexuális partnerek önkéntes szűrővizsgálatát a gondozásba vétel hiányában is
- ✓ tájékoztatás, írásos anyag átadása annak, aki az azonosítási jelet és számot tartalmazó igazolást bemutatja

A GONDOZÁSBA VÉTEL SZABÁLYAI I.

Verifikáltan pozitív eredmény esetében a vérvételt végző orvos értesíti a gondozót, amely a fertőzött személyt a lelet kézhezvételét követő egy héten belül gondozásba veszi.

A GONDOZÁSBA VÉTEL TÖRTÉNHEK :

- ✓ Debrecen, Kenézy Gyula Kórház és RI
- ✓ Miskolc, Semmelweis Kórház
- ✓ Pécs, I. sz. Belgyógyászati Klinika
- ✓ Fővárosi Szent László Kórház Felnőtt és Gyermekek HIV ambulanciái
- ✓ SE Bőr-, Nemikórtani és Bőronkológiai Klinika STD centruma által

A GONDOZÁSBA VÉTEL SZABÁLYAI II.

A GONDOZÓ ORVOSA A HIV FERTŐZÖTT SZEMÉLYNEK:

- szóbeli tájékoztatást ad a vizsgálat eredményéről,
- írásos tájékoztatót ad át az orvosi ellátás szükségességéről, a betartandó magatartásbeli, életmódbeli szabályokról, stb.,
- HIV-fertőzöttség tényét igazoló orvosi igazoltást ad át.

(A GONDOZÁSBA VETT SZEMÉLY MINDEZEKET ALÁÍRÁSÁVAL IGAZOLJA.)

TOVÁBBÁ A GONDOZÓ ORVOS

- Az eü. dokumentációban rögzíti intézkedéseit,
- gyógyszeres kezelés céljából a Fővárosi Szent László Kórházba utalja a „beteget”,
- a gondozásba vételről az anonim szűrést végző eü. szolgáltatót értesíti.

A SZŰRŐVIZSGÁLATOK ELVÉGZÉSÉNEK RENDJE I.

KIK KÖTELESEK ELVÉGEZNI A VÉRVÉTELT?

- ✓ Az OEK, a Kormányhivatalok HIV/AIDS tanácsadói, a SE Bőr-, Nemikórtani és Bőronkológiai Klinika valamint a BŐR-, ÉS NEMIBETEG GONDOZÓK **kijelölt orvosai.**
- ✓ Az érintett személy gyógykezelését, vizsgálatát végző az egészségügyi szolgáltató(k) e feladatra **kijelölt orvosai.**

A SZŰRŐVIZSGÁLATOK ELVÉGZÉSÉNEK RENDJE II.

KÖTELEZŐ ÉS ÖNKÉNTES, NEM ANONIM SZŰRŐVIZSGÁLAT

Vérvételt végző orvos rögzíti: **név, lakcím, TAJ-szám**

Kísérőlapon: **TAJ-szám, vérvétel dátuma, kezdeményezés módja**

ANONIM SZŰRŐVIZSGÁLAT

Kísérőlapon: **azonosítási szám, azonosító jel, vérvétel dátuma, helye**

MEGERŐSÍTŐ VIZSGÁLAT

A kísérőlapon az előzőekben felsorolt adatok szerepelhetnek a vizsgálat jellegétől függően!

A MEGERŐSÍTŐ VIZSGÁLAT NEGATÍV EREDMÉNYE ESETÉN

Az eü-i és személyi adatokat - amennyiben azok rendelkezésre álltak - haladéktalanul törölni kell a nyilvántartásból!

HIV-VEL VALÓ FERTŐZÖTTSÉG MEGÁLLAPÍTÁSA CÉLJÁBÓL SZŰRŐVIZSGÁLAT VÉGGZÉSÉRE JOGOSULT LABORATÓRIUMOK

Véradás során levett vérek, valamint az **átültetés** céljából szerv-, szövet adományozáshoz, illetve kivételhez kapcsolódó kötelező szűrővizsgálatok elvégzése az országos vérellátó szolgálat (OVSZ) laboratóriumai.

Az anonim, továbbá az önkéntes, nem anonim szűrővizsgálatok elvégzése: OEK (Virologiai főosztály+MKCS), ÁNTSZ regionális laboratórium, HM ÁEK, Fővárosi Szent László Kórház Víruslaboratórium

SPERMADONOROK vizsgálata: OEK (Virologiai főosztály+MKCS)

CORNEA DONOR HM ÁEK

A PÉTERFY SÁNDOR UTCAI K-RI-ben átültetés céljából végzett szerv-, szövet kivétel esetén a K-RI laboratóriuma

A HIV SZŰRŐVIZSGÁLATOT IS VÉGZŐ LABORATÓRIUM:

- Megfelel a mikrobiológiai laboratóriumi minimumfeltételeknek
- Adatszolgáltatási kötelezettsége van
- A reaktív vérmintákat továbbküldi verifikálásra a HIV Referencia Laborba
- Részt vesz a körkísérleteken

MEGERŐSÍTŐ VIZSGÁLATRA JOGOSULT LABORATÓRIUMOK

ANONIM szűrővizsgálat esetén:

- ✓ OEK Referencia laboratórium
- ✓ Fővárosi Szent László Kórház

NEM ANONIM szűrővizsgálat esetén:

- ✓ OEK Referencia laboratórium
- ✓ OVSZ központi laboratóriuma
(Az OVSZ hálózat részére)

EPIDEMIOLOGIAI ADATGYŰJTÉS

1/2014. (I.16.) EMMI rendelet

a fertőző betegségek jelentésének rendjéről

Az epidemiológiai adatokat internetalapú űrlap manuális kitöltésével (személyazonosításra alkalmatlan módon) a fertőzött személyt gondozásba vevő orvos, illetve a vérvételért, tanácsadásért felelős személy jelenti az ÁNTSZ járványügyi felügyeleti informatikai rendszerébe.

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET!**

